

आरएच विसंगतीचे गर्भाच्या आरोग्यावर गंभीर परिणाम होतात

■ पुढील गुंतागुंत टाळण्यासाठी सर्व गर्भवती महिलांची तपासणी करणे महत्वाचे

■ मुंबई : आरएच विसंगती ही रक्त प्रकारांशी संबंधित एक असामान्य पण गंभीर समस्या आहे. आरएच निगेटिव्ह महिलांमध्ये उत्पन्न होणाऱ्या या समस्येमुळे त्या महिलेच्या गर्भाच्या आरोग्यावर गंभीर परिणाम होऊ शकतात, गर्भपात होणे, बाळ जन्माला आल्यापासून त्याला अॅनिमिया, गंभीर स्वरूपाची कावीळ आणि मेंदूशी संबंधित समस्या असे विकार असू शकतात. बाळाच्या बाबतीत पुढील गुंतागुंत टाळण्यासाठी आणि निरोगी बाळ जन्माला यावे यासाठी सर्व गर्भवती महिलांच्या आरएच रक्त प्रकाराची तपासणी करणे महत्वाचे ठरते, असे आरोग्यतज्ज्ञांनी म्हटले आहे.

याबाबत माहिती देताना स्त्रीरोगतज्ज्ञ आयव्हीएफ स्पेशालिस्ट व डॉ. आर. जे. गणात्राज नर्सिंग होमचे संचालक डॉ. अतुल गणात्रा यांनी सांगितले की, भारतातील ५ ते ८ टक्के महिलांचा रक्तगट आरएच निगेटिव्ह असतो आणि त्यांच्यापैकी जवळपास ६० टक्के जर्णीच्या बाबतीत गरोदर असताना आरएच विसंगतीची समस्या उद्भवते. हा आकडा तुलनात्मक दृष्ट्या लहान दिसतो, पण तपासणी आणि विशेष देखभाल करून हानिकारक परिणाम टाळणे आवश्यक आहे. आरएच फॅक्टर (किंवा व्हेसस फॅक्टर) हे आनुवांशिकरीत्या आलेले प्रोटीन लाल रक्तपेशींच्या पृष्ठभागावर असते. ज्या व्यक्तीच्या शरीरात हे प्रोटीन आलेले असते त्या व्यक्तीचा रक्तगट आरएच पॉझिटिव्ह असतो. उदाहरणार्थ, ए पॉझिटिव्ह, बी पॉझिटिव्ह

किंवा ओ पॉझिटिव्ह, तर ज्या व्यक्तीच्या शरीरात हे प्रोटीन नसते त्यांचा रक्तगट आरएच निगेटिव्ह असतो, उदाहरणार्थ, ए निगेटिव्ह, बी निगेटिव्ह किंवा ओ निगेटिव्ह. आरएच निगेटिव्ह रक्त प्रकार असलेल्या व्यक्ती खूपच कमी असतात. डॉ. गणात्रा यांनी सांगितले की, जेव्हा आरएच निगेटिव्ह आईला आरएच पॉझिटिव्ह गर्भ राहतो तेव्हा आरएच विसंगती उत्पन्न होते. अशा स्थितीत आईच्या शरीरातील रोगप्रतिकार शक्ती आरएच पॉझिटिव्ह असलेल्या गर्भपेशींना परके मानून त्यांना नष्ट करण्यासाठी अँटीबाँडीज विकसित करू लागते. साहजिकच गर्भाच्या आरोग्यावर याचे गंभीर परिणाम होऊ शकतात. गर्भधारणेची पहिलीच वेळ असल्यास या स्थितीमुळे गंभीर गुंतागुंत होण्याची शक्यता कमी असते. पण नंतरच्या गर्भधारणांमध्ये याचे

हानिकारक परिणाम होऊ शकतात, जसे गर्भपात, हायड्रॉप फेटालिस (अवाजवी, अनावश्यक प्रमाणात पाणी जमा होणे), पॉलीहायड्रामनियोस (अतिरिक्त अॅम्नीऑटिक फ्लुइड) आणि गर्भाला होणारा हेमोलिटिक अॅनिमिया.

जन्मजात अॅनिमियामुळे गंभीर प्रमाणात कावीळ होऊ शकते, ज्यामुळे कर्नेक्टरस व मेंदूशी संबंधित समस्या उत्पन्न होऊ शकतात. या गंभीर समस्या आणि त्यामधील गुंतागुंत टाळण्यासाठी सर्व गर्भवती महिला जेव्हा पहिल्यांदा डॉक्टरांकडे येतील तेव्हाच त्यांच्या आरएच रक्त प्रकाराची तपासणी करण्यात आली पाहिजे. एखादी महिला आरएच निगेटिव्ह असेल व तिचा साथीदार आरएच पॉझिटिव्ह असेल तर या जोडप्याचे मूल आरएच पॉझिटिव्ह असण्याची शक्यता अधिक असते, असेही त्यांनी म्हटले.